

COSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA IN TEMEIATA
IN 1911 APARE LA 10 SI 25 ALE
FIECAREI LVNI DIRECTOR:
SEBASTIAN BORNE MISA

Woodrov Wilson

22 OCT 1919

A încetat din viață la Washington al 28-lea președinte al Statelor-Unite Nord Americane, Woodrov Wilson.

Puțini oameni de stat au avut norocul să-și câștige atâta popularitate, câtă și-a câștigat acest american filosof și cugetător meticolos al unei opere proiectate.

Rari sunt însă și aceia, cari au fost supuși unor critici atât de aspre ca dânsul. Președintele Wilson a fost tratat de idealist de unii într'un ton disprețuitor. Alții au avut pentru dânsul o profundă admirațiune.

În orice caz oaspele dela Casa Albă a fost atașat de o fermă convingere democratică și credea într'o perfectibilitate a societății mai mult decât în cea a individului.

„Forța camenilor publici”, spunea el cu prilejul primei sale alegeri la președinție, nu constă în calitățile proprii, ce le au, ci mai mult în puterea, în inima cu care-i conduce publicul.

Ei sunt tari și capabili de reforme în proporția sprijinului ce-l primesc, a vigoarei colective, a curajului masselor.

În faimosul său mesaj dela 8 Iulie 1918, în care și a concentrat cele patrusprezece puncte ale programului său de justiție internațională, el preciza:

„Ceeace voim noi, este ca lumea întreagă să devină un loc sigur, în

care să poată trăi toate națiunile doritoare de pace, orice nea, care dorește să-și trăiască liber viața lui

litatea de celelalte națiuni, iar nu să fie expus la violențele și agresiunile de altădată”.

Aceasta e baza pe care se întemeia programul marelui cugetător și care a rezolvat cu un ceas mai de vreme conflictul extraordinar al popoarelor încăerate în teribilul măcel dela 1914.

La cuvântul lui America întreagă s'a ridicat împotriva domniei pumnului german, astfel că la încheierea armistițiului se găsiu pe pământul Franței 2.200.000 de luptători americani, despre cari trufia lui Wilhelm II spunea, că-i va prinde la debarcare cu zece polițiști din Berlin — și erau gata de a trece în Europa alte trei milioane, pentru salvarea prestigiului omenirii.

Iar când cuvântul libertății, a autodeterminării a răsunit din mintea acestui adânc cugetător, toate fronturile s'au destrămat ca la poruncă și popoarele amestecate în măcelul acela uriaș, care părea că nu se mai sfârșește au plecat spre casă, pentru a și aranja singure granițele și viitorul.

Poporul nostru desbinat în patru părți robite s'a unit prin vitejia lui, dar și prin sentința categorică a marelui american.

România nouă îi va păstra cea mai adâncă recunoștință.

Gh. St.

Wilson

proprie, să decidă singur de instituțiile sale și să aibe siguranța, că va fi tratat cu toată justețea și loia-

Viața Indienilor.

Un ofițer francez, maiorul Marcel, însărcinat cu organizarea armatei din republica sudamericană Chili, s'a înapoiat în țară pe linia Amazonului. Ofițerul a trecut prin ținuturi locuite numai de triburi sălbatice de indieni și prin imense păduri, necălcate încă de picior de om. Este interesantă descrierea ce o face escursionistul asupra vieții acestor triburi cu cari a trăit mai multă vreme în intimitate. Din aceste povestiri extragem și noi câteva fragmente interesante.

Primul sentiment, ce-l inspiră indienilor vederea unui alb, este frica. Lucrul acesta l'a observat dl Marcel îndată ce s'a apropiat de o choza, cum i se zice casei locuită de sălbatice. Mai întâi a fost zărit de copii, cari au început să urle înfiorător de spaimă, refugindu-se înspre choza. La strigătul lor au ieșit mamele, cari și ele s'au ascuns. Bărbații mai rezervați, n'au părăsit interiorul colibei.

După ce interpretul, un om cunoscut de indieni, le-a dat câteva daruri, cuti de țigări și mai multe oglinzi mici, tribul s'a liniștit și călătorii au fost primiți cu simpatie.

Chosa aceasta indiană este un fel de colibă uriașă, de formă conică, construită din coceni de porumb. Are o singură ușe joasă și strâmtă. În interior se adăpostește întreg tribul compus din câte 15—20 de familii înrudite și având câte 60—80 de membri. Copiii și femeile umblă de obicei goi. Bărbații poartă la brâu o cingătoare din țesături vegetale.

Interiorul unei choza este luminat numai de focurile, la cari fiecare familie își gătește separat mâncarea.

Înlăuntru un adevărat bălcu original: Copii se tăvălesc pe jos, femeile își alăptează noii născuți, bătrânele pregătesc mâncările primitive în jurul focului. Bărbații zac trântiți, sau repară câte ceva. Încolo tot felul de unelte necesare unei vieți lipsite de civilizație: tolbe de săgeți înveninate, curcubețe aruncate pe jos, saci de legănate, scânduri, și alte lucruri.

Din cauza comunității străne, moravurile sunt foarte primitive. Canibalismul se menține încă. Așa spune de pildă Crevaux, un cercetător al vieții indiene în: „Călătoriile mele în America de Sud:”

Un grup de indieni înaintea casei lor numită choza, sub acoperișul căreia se adăpostesc toți membrii unui trib înrudit, câte 60—80 de persoane.

„La Huitoți”, un trib indian, am intrat într-o colibă și am dat peste o femeie bătrână, care fierbea într-o oală un cap de om.”

Alții au văzut capete de om atârinate în pari. Aceste capete erau dela dușmanii învinși în lupte. Capetele nu sunt dela morți. Indienii respectă morții. Pe cei învinși însă îi maltratează, îi taie bucați și le mănâncă capul și brațele. S'a constatat, că obiceiul acesta are o origine de superstiție. Ei cred, că mănâcând capul și brațele devin mai cuminiți, mai inteligenți și mai puternici, capul reprezentând intelectul și brațele forța.

Canibalismul nu este prin urmare o necesitate la indieni, căci ei au de toate în primul rând arborele pâinii, apoi vânatul, pescuitul. Singură superstiția aceasta poate fi motivul, că indienii și astăzi încă au un deosebit apetit pentru seminii lor.

Interesante sunt moravurile lor la nașteri, nunți și moarte, cele trei acte mai importante ale existenței omenesci.

Când o femeie se simte, că e pe punctul de a naște, ea își părăsește domiciliul conjugal și se izolează singură într-o pădure, în deos bi lângă o apă. Ea dă naștere copilului, neasistată de nimeni și pe urmă se scaldă în apă împreună cu copilul. Nașterea e foarte ușoară

la indiene. Rar se întâmplă, ca noul născut să moară.

În absența femeii, bărbatul se culcă. La înapoiere mama îi dă copilul în brațe și ea își vede de treabă la ... bucătărie.

Tatăl cu copilul în brațe îl giugiulește și pe urmă începe a se văeta și a se boci cu țipete sfâșietoare. La strigătele acestea de ... durere, bărbații din trib se apropie de fericitul părinte și-l felicită pentru nașterea pruncului, apoi îl încurajează, să supoarte cu răbdare durerile... facerii, căci prin aceste urlete desperate bărbatul caută să participe oareșicum la durerile nașterii, suferite de femeie.

Junele primește pe viitoarea soție în schimbul unui cadou.

Indianul este poligam prin forța împrejurărilor, dar nu trăiește decât cu o singură femeie. Numai unii șefi au două.

Întocmai ca și căsătoria, moartea e prematură, din cauza condițiilor generale de viață. Mai contribuie apoi și neîntrebuințarea sării necunoscută la indieni. Morții sunt îngropați în interiorul chozei și cu ei împreună toate lucrurile ce le aparțin. Când tot subsolul de sub choza e plin de morminte i se dă foc și locatarii își construiesc alta în vecinătate.

Indianul iubește dansul, iar femeia indiană moare după joc. Ast-

fel, când se anunță câte un bal se fac pregătiri interesante și indianai aleargă la câte 60—100 km. până la locul balului.

Cochetăria indienei este destul de originală. Ea lasă să i-se picteze pe piele diferite figuri, cari denotă un gust dezvoltat al femeilor, cari se îndeleitnesc cu aceasta artă. Bărbatul nu se pictează dar își înfige în păr un penaj bogat și își ia toate armele. La picioare și la mâini are legați zurgălăi.

Bărbații formează un cerc sub conducerea Șefului — Curaca — și sar de pe un picior pe altul la comandă. Femeile formează grupuri în mijlocul cercului, cari se mișcă într'o parte și alta. Balurile acestea durează zile în regi.

Noaptea la lumina torțelor de rășină corpurile acestea goale cu mișcări spasmodice, strălucind de sudoare, au un aspect straniu și prezintă iluzia unei adevărate viziuni din infern.

Interesantă este în viața acestor triburi conviețuirea între ele. Unele trăiesc în pace; altele însă duc o viață războinică. Luptele sunt extreme de crâncene. Prizonierii de război cad victimele atrocității învingătorilor. A doua zi după luptă o mulțime de capete se pot vedea în țepi în jurul chozei. Altele fierb în oală. Căci antropofagii mănâncă numai capul și mâinile învinșilor.

scobiți, cari sunt un fel de lăzi de rezonanță numite *manguare*. Acești butuci sunt atârnați sub un șopron și bătuți cu un ciocan de cauciuc în caz de necesitate. Sunetul lor se propagă la distanță de 10—15 km. Manguarele sunt întrebuințate ori decâteori un trib vrea să comunice cu altul pentru aranjarea unui bal, vânatoare sau pescuit. De multeori manguarele anunță „mobiizarea” sau declararea de război. Atunci șefii triburi or amice sunt convocați într'o pădure, unde se ține festivitatea „lingerii tabacului”.

Lăzi de rezonanță numite „manguare”, cu care triburile din regiunea Amazonului își dau vestii la distanță de 10—15 km.

O frumoasă indiană împodobindu-se de bal cu fel de fel de văpseli

„Ce e aceasta festivitate? Iată ce e. Toți șefii formează un cerc, iar în mijloc se așează o oală plină cu tutun fermentat presarat cu un fel de paprică tare numită *aji*. Șeful superior își moaie degetele în sosul acestui preparat și le trece prin gură. Sosul trebuie să fie tare, căci toți cari îl ling sunt aprinși de o furie vehementă. Șeful cuprins de această furie vorbește celorlalți curaca de vitejiile sale trecute și îndeamnă pe cei prezenți la luptă. Aceștia la rândul lor ling și ei tabacul și în strigăte sălbatice pornesc cu toții să răzcoale triburile. Pădurile răsună atunci de urlate înspăimântătoare și chiar animalele sălbatice cele mai sângeroase se fac pitic în culcușurile lor.

Așa trăiesc acești oameni în regiunea cea mai bogată a lumii pe malurile Amazonelor, unde se întind păduri virgine, nepătrunse de picior omenesc în întinderi cât cele mai vaste țări europene. Aici ei n'au lipsă de nimic. Sunt arbori cari le dau pâine. Alții lapte, numiți arborii vacă al căror suc excelent e tot atât de bun și nutritiv ca laptele

Orice pătrundere de civilizație le strică numai viața lor patriarhală.

IMN NOPTII

CONST. GORAN

*Esti veșnicie'n clipa scurtă-a vieții,
Și'n templul tău o noapte ne'nțelegă,
Te-așteaptă'n veci să vii ca o mireasă
Toți fiii tăi îngândurați, poeții.*

Stăpână!

*Cu ochii tăi profunzi de vrăjitoare
Adormi copii'n cântece ciudate;
Mângâi bolnavi cu buzele crispate
Și lași perdeaua ta amețitoare
Pe fruntea lor în vis de sărbătoare
Iar muncitori cu brațele trudite
Înlănțuiți de neînvinga tină —
Sărută buza ta de somn și vină
Sorbind paharul viselor vrăjite.
Cu ochii stinși, cu pleoapele închise,
Femei te cheamă mute'nfrigurate —
În budoare roșii de păcate,
Unde se nasc și mor aceleași vise.
Unde pe cripta vieții'nmormântate
Adeseori — când toamna vieții vine,
Ca preoții pe-altarele'n ruine,
Se sting în plâns femeile uitate.*

O! noapte!

*Doar tu ne duci spre zările albastre —
Când în mormântul tău adânc, stăpână,
Asvârlii vremelnicia vieții noastre,
Ștărmând în râset lacoma țărână!*

Colierul unui șef al tribului Huitoto. Colierul întreg este făcut din dinții dujmanilor omorâți

Interesant este colierul din dinți de om făcut numai din incisivă, găsit la gâtul unui *curaca* (șef). Triburile se înțeleg între olaltă prin tonurile date de nește butuci

RĂZBOIUL CIVIL IN MEXICO

Republica mexicană este aproape în permanență teatrul unor turburări interne. Țară foarte bogată, cu imense surse de petrol, ea nu-și poate câștiga liniștea din cauza diferitelor partide cari vreau să pună mâna pe putere. Aici și-a pierdut publică, care au urmat împăratului Maximilian au suferit aceeași soartă. Astăzi conducerea o are șeful muncitorilor, președintele Obregon, care și-a pierdut un braț în luptele cu vrășmașii.

Adversarul său, fostul președinte Della Huerta, însă nu-i dă pace. Armata acestuia a cuprins o mare parte din ostul țării.

Obregon este invinut, că în calitate de Șef al Statului fură din averea publică. El însă se apără spunând, că nu poate fura

mai mult decât adversarii lui, pentru că are numai un braț pe când ceilalți au câte două.

Ilustrația noastră reprezintă pe președintele Obregon în mijlocul populației din orașul Irapuato, pe frontul luptelor.

Președintele Obregon sosind la Irapuato este primit de o mulțime imensă la gară.

viața fratele mai mic al împăratului Franz Joseph, împăratul Maximilian, fiind condamnat la moarte și executat prin anii 1860. Soția acestuia a trăit nebună întreagă viața.

O mulțime de președinți de re-

Concursul dela Chamonix

În iarna aceasta s'a ținut la Chamonix, în regiunea încântătoare dela poalele Mont Blancului, un interesant concurs de sky, la care au

Splendidul salt al norvegianului Tullin Thams, cu care a dus premiul prim la concursul dela Chamonix. Saltul acesta a fost de 58 1/2 metri.

luat parte societăți de sport din toată lumea.

Primul concurs internațional a fost organizat în 1907 la Muntele Genève. De atunci încoace societățile de sport s'au înmulțit foarte mult, Franța are astăzi 80 de societăți de sky. După război ele au luat un avânt considerabil.

Cei mai abili în exercitarea acestui sport sunt locuitorii țărilor nordice: Svedia, Norvegia, Finlanda. Finlandezii sunt renumiți în cursele pe șes, alunecând foarte repede, din cauza skyilor și bastoanelor lungi. În asalturi îi întrec însă Norvegianii.

La concursul din anul acesta primul premiu l'a câștigat Norvegianul Tullin Thams, care a executat un salt lung de 58 50 metrii. Ilustrația noastră reprezintă pe norvegian executând acest grandios salt mortal.

REVOLUȚIA IN BAVARIA

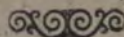
Palatinatul bavarez a pornit o puternică mișcare de independență proclamând republica și deslipirea de Germania: Șeful separatiștilor d-l Heintz, a cărui fotografie o dăm în numărul de față, a fost însă asasinat împreună cu doi amici intimi,

Heintz, președintele guvernului separatist al Palatinatului, care a fost asasinat în 10 Ianuarie în Spire.

în sala de mâncare a hotelului Wittelsbach, din Spire.

Uciagașii au pătruns în sală și terorizând lumea prezentă, au tras focuri de arme asupra celor trei separatiști cari au fost uciși pe loc. Pe urmă s'au făcut nevăzuți. Atenționarii fac parte dintr'o organizație naționalistă germană.

MÂNĂ PRINTESEI

În legătură cu nouile săpături făcute la mormântul Faraonului Tutankamen, un explorator englez, Lordul Lewis Hamon povestește lucruri interesante, cari caracterizează credința egiptenilor despre osânda păcătoșilor. În călătoriile sale prin Egipt a făcut cunoștința unei personalități marcante egiptene, careia i-a prescris odată nește medicamente, pentru a se vindeca de malarie.

Drept mulțumire pentru acest serviciu egipteanul a făcut Lordului un cadou, o rețetă vie, la care ținea foarte mult. Talismanul acesta era o mână. O mână de prințesă, veche de câteva mii de ani. Povestea acestei mâni e următoarea:

Înainte de Tutankamen a domnit în Egipt un Faraon, care a avut două fete. Una dintre fete fiind foarte ambițioasă s'a răsrăit împotriva tatălui ei pentru a-l da jos de pe tron și a ajunge ea împărăteasa Egiptului. Armata prințesei a fost însă învinsă de trupele faraonului. Prințesa a fost prinsă și drept pedeapsă i s'a tăiat mâna. Aceasta mână, care a îndrăsnit să se ridice împotriva tatălui n'a fost îngropată, ci a fost dăruită unui senior dela Curtea împărătească. Ea a fost lăsată din generație în generație și nu s'a pierdut în decursul zecilor de veacuri, cari au trecut peste dânsa.

Astăzi se găsește în proprietatea Lordului Hamon. Culoarea ei este castanie închisă, ca culoarea tutunului și la pipăit este osoasă, tare. Totdeauna se prezintă la fel și nu s'a observat la ea nicio schimbare. Până într-o zi, acum vreo patru ani — spune lordul — degetul cel mic dela mână s'a ridicat în sus, nu se știa din ce cauză. Lordul, locuia pe atunci în Islanda, când revoluția irlandeză era în toiul ei. El a apăsat degetul la loc și acesta a rămas așa.

A doua zi mâna nu mai era tare, ci moale și avea toată înfașșarea unei mâni vii. Când a privit-o mai de aproape a observat printre degete picături de sânge.

În 1922 mâna iarăși a sângerat. Lordul s'a speriat, ca și când ar fi dat peste o fantomă. A chemat la el doi prieteni, cari au dat dovadă în scris, că mâna prezintă toată înfașșarea unei mâni vii.

În anul acesta prin luna Octomvrie Lordul Hamon s'a hotărât să părăsiască Irlanda și să se mute la Londra. Și-a adunat lucrurile, mobila și celelalte și le-a expediat afară de două-trei geamantane și mâna prințesei. Când au voit s'o împacheteze mâna iarăși sângera. Atunci s'au decis să

nimicească acest obiect care le-a cauzat atâta neliniște în timpul din urmă.

A luat-o deci și a băgat-o în foc, în vreme ce Dna Hamon recita o rugăciune egipteană de mort.

Flăcările cuprinseseră mâna, când deodată o ușă de sticlă s'a crepat în bucăți cu un sgomot asurzitor. — O altă ușă de lemn s'a îndoit, ca și când s'ar împinge în ea o greutate mare.

Când au deschis aceasta ușă, au văzut în dosul ei chipul unei femei înalte, de o frumusețe răpitoare. În părul ei lucea un scarabeu de aur, pe care stetea încolățit un șarpe. Atât ginvaerul acesta, cât și copcia de aur cu care erau încheiate hainele aruncau scântei.

Lordul și soția lui au rămas înmărmuriți. Ar fi dorit să fugă, însă picioarele le-au rămas înepenite, parca ar fi fost prinse de pământ.

De sigur, că apariția aceea feminină a fost prințesa, frica Faraonului, căci ea s'a dus apoi la sobă, a deschis ușa și și-a luat mâna, din mijloc flăcărilor, cari o învâluiau. Căci pe urmă și-a ridicat amândouă mâinile deasupra capului, le avea pe amândouă, și cu un surâs fermecător a dispărut.

Când au cercetat în sobă mâna dispăruse. Nu mai era acolo. Lordul Hamon și soția sa soun, că toată întâmplarea aceasta este adevărată și n'au fost victima nici unei halucinații.

Doliul Rusiei Roșii

În imensa sală a Operei din Moscova erau adunați la 21 Ianuarie toți deputații Rusiei sovietice: muncitori, țărani, țărâni în năframă. Pe scenă stetea Kalemîn la o imensă masă îmbrăcată în postav roșu. Lângă el faimosul general de cavalerie Budier și o mulțime de șefi

n'au putut fi j doviți, după cum ar fi dorit cei mai mulți din șefii mișcării bolșevice.

Înmormântarea lui Lenin deși a atras o mulțime de lume a fost ca a unui simplu țaran fiind el înhumat într-o groapă săpată în pământ, unde i-s'a așezat coșciugul.

Dela moartea lui Lenin. Delegații așteaptă ridicarea coșciugului în curtea casei din Gorki, unde locuia capul bolșevismului rus.

ai guvernului și ai mișcării revoluționare.

Kalemîn anunță moartea șefului guvernului. Publicul primește triste veste ridicat în picioare. În sală încep să se audă bocetele de mort ale femeilor deputate.

Lenin a murit într'un sat în apropierea Moscovei, la Gorki, de unde a fost ridicat într'un sicriu roșu și adus în capitala Rusiei Roșii.

Țăranii din împrejurimi i-au adus coroane de verdeță ca răsplată pentru împărțirea pământului. Credința lor a rămas însă aceeași. Ei

Ilustrația noastră reprezintă momentul, când delegații așteptau în curtea din Gorki ridicarea coșciugului defunctului, pentru a fi transportat la Moscova. Pe praporul roșu din dreapta stă următoarea inscripție: „Inimile noastre ard de o nespusă durere dragă Ilici. Jurăm pe osemintele tale, că vom păstra totdeauna sus și tare steagul Comunismului”.

După moartea lui Lenin Rusia începe a deveni teatrul unor noi mișcări revoluționare, car par a fi apusul bolșevismului.

CHIPURI ȘI ICOANE

Nelegiuirea cea mare

ION AGĂRBICEANU

Moș Andrei tocmai isprăvise de povestit una din istoriile sale, când din turnul bisericii începuse să-și trimită peste sat tinghi-tinghiul său mărunț, răsunător și ascuțit, clopotul cel mic. Ascultai un restimp glasul atât de cunoscut și simții o o remușcare amară în suflet: eram de câteva zile în Dumbrăveni, și încă nu mă dusei să văd biserica.

— A murit vr'un copil mic, moș Andrei? întrebai eu.

Moșul se uita în gol cu ochii triști, și nu-mi răspunse. Știam că clopotul cel mic când e tras singur, e pus să cânte la adormirea în Domnul a copiilor subțre trei ani. Dar, acum, vuetul lui subțire conțeni deodată și, peste sat, începu să picure, împrăștiindu-se ca o poruncă trimisă de odată în mii de părți, vuetul de oțel al tocii. Recunoscuți îndată mâna măiastră a clopotarului: în zece sate din jur nici un clopotar nu știa bate toaca așa de minunat ca Vavilon al nostru: cu repeziciuni ca o ploaie de grindină, cu întorsături cari răscoleau văzduhul, cu hodine scurte după cari cădeau, în tact domol, loviturile pline, sonore și calde. Ascultam mângăiat și măndru de elopotarul din Dumbrăveni, când toaca încetă, și începu din nou clopotul cel mic, și pe urmă întreaga aceea împletire măiastră dintre toaca și clopot, pe care Vavilon o țesea în preseara fie căruia praznic.

Voiți să prind de câteva ori privirile lui Moș Andrei, dar moșul se uita mereu în gol cu ochii triști. Neliniștit, cu o tristețe ce-mi creștea mereu și mie în suflet, voiam să-l întreb ce însemnează această veste de praznic? Eu știam din anii cei buni petrecuți în Dumbrăveni, că Vavilon când vestea sărbătoarea, punea să cânte pe rând toate cele trei clopote, și numai din arama tuturor și din oțelul toacei, putea să trimită peste sat vraja aceea neuitată. Acum, numai cu toaca și cu clopotul cel mic, nu putea să facă mare ispravă. Ascultam și înțelegeam că din această nepotrivire se ridică și din sufletul meu un val de tristețe. Mă cuprinsese ca un simțământ de părăsire, de sărăcie și de pustiu.

Dup'o vreme văzduhul îngھیی toate sunetele și se făcu liniștit peste sat.

— Măne e Duminecă, moș Andrei?

— Duminecă, răspunse în silă moșul.

— Iată, îmi vine mie cu rușinare: sunt de atâtea zile în Dumbrăveni, și încă nu m'am dus să văd biserica.

Moșul își ridică mâna dreaptă și o lăsă să cadă obosită. Ca și când mi-ar fi zis: aiata pagubă!

— Dar pentru ce nu trage Vavilon toate clopotele cum e obiceiul Sâmbătă seara? Îi întrebai eu, văzând că dumnealui iarăși e gata să-și cufunde privirile în gol.

Cum să le tragă, dacă n'are ce? răspunse moșul cu glasul îngroșat ca toldeaura când avea o mare povară pe suflet.

— Ai dus și dela Dumbrăveni clopotele cele mari?

— Da. Și'n satul nostru ca pretutindenea în satele românești, s'a petrecut nelegiuirea cea mare.

— De mult?

— Cu vre'o trei săptămâni înainte de venirea României. Bine că n'ai fost aici să vezi nelegiuirea cu ochii, domnișorule Vasilică. Moș Andrei strânsese din ochi, își scutură capul și după ce zvântă un pahărel de vin, răzimându-și coatele pe masă, începu să-mi povestească cum a fost văduvita biserica din Dumbrăveni de cele două clopote minunate, mândria lui Vavilon și bucuria viilor și morților din sat.

Tot auzeam, domnișorule Vasilică, zvonindu-se prin târguri, că înainte de-a veni România, păgânii au de gând să ne ia clopotele. Cică ziceau între ei: decât să facă România gloanțe și tunuri din ele, mai bine facem noi. Parcă România ar fi fost păgână să schimbe uneltele lui Dumnezeu în uneltele ghiavolului! Auzeam și eu și alții zvonul, dar' nu-l credeam!

Într'o Duminecă după vecernie, clopotarul Vavilon, după ce trase clopotele nu se scobori ca de obicei din turn, ci rămase acolo, răzimat de-o grindă, până după sfârșitul slujbei. Când să se încue biserica, se aud pașii lui grei pe scări, și eu, cum rămăsesem în urmă cu părintele zic: „Părinte nu înțuia! Mi se pare că se coboară cineva din turn.”

Așteptăm noi până se ivește în ușa ce da în turn, chipul clopotarului. Era pământiu la față, și se legăna greoiu pe picioarele sale bătrâne și încovoiate de atâtea urcare în turn. Părintele îmi trase cu ochiul. Știam ce voia să-mi spună:

E afumat clopotarul. Dar el trecu pe lângă noi fără să ne privească.

— E supărat, părinte, nu e beat.

— Se poate, răspunse părintele.

M'am incredințat deplin, când afară în uliță, clopotarul în loc să între în crăjmă cum-i era obiceiul, șezu pe lavița din fața crășmei și rămase cu ochii pironiți la turnul bisericei.

Mă apropiu de el și-l chem la un pahar de vin. Mă auzi; clătina greu din cap că nu-i trebuie beutură. Uite, țin minte ca acum, domnișorule Vasilică: așa a clătinat de cu tristețe din cap, ca vita beteaga pe care o îmbiiu cu un braț de nutreț.

Am simțit de-o dată o mare amărăciune în suflet. Ce piatră grea strivește inima creștinului?

Și începu să-l descos, ce are pe suflet. Dar el, uitându-se mereu la turn nu răspundea. După ce tăcui, șezând lângă el pe laviță, când nici nu mă gândeam, îmi zise cu glasul acela gros:

— O să se întâmple o nenorocire, poștarule.

— Ce nenorocire? Ți-e bolnav vr'un fițior? Ai auzit vre'o veste rea din războiu?

— Nu știu ce nenorocire, dar de bună seamă una mai mare ca moartea unui om, zise el pornindu-și cu greu vorbele.

— Ei, ce stai și tu să vorbești! Mai bine ai veni la un pahar de vin cu mine. Și mă ridicai de pe laviță.

Dar el nu se mișcă. Capul lui mare căzu cu greutate pe piept.

— Îți spun eu că are să se întâmple o nenorocire. Îmi am semnele mele, zise el din nou.

— Semne! Acum te-ai pus și tu să crezi în semne ca femeile!

— Am semnele mele, și nu de-acum. Și totdeauna mi s'au adevărit. Și încă repede: la o zi, două. Eu, dacă vrei să ști, îmi am semnele în țiuitul clopotelor. În felul cum se vaieră glasul lor, după ce se hodinește limba. Totdeauna cunosc după asta ce prieten are să-mi moară: unul mai bătrân ori unul mai tânăr. Când se vaieră dulce și prelung clopotul cel mijlociu, de-i rămâne vaierul în aer cu un glas omenesc, știu că în curând mă va părăsi un prieten tânăr. Când se vaieră scurt și adânc clopotul cel mare, știu că un prieten de vârsta mea se gată de ducă.

— Și ai auzit un astfel de semn azi la vecernie?

— Am auzit un semn nou, cum

nu am mai pomenit. Azi toate clopotele au plâns, mă mir că voi nu le-ai auzit. Iar după ce s'au oprit limbile, vaerul dela toate trei s'a înfrășit, ca într'o sărutare, și la sfârșit a tipat cu atâta spaimă că mi-a înghețat inima. Mare primejdie are să vină!"

Mie mi-a trecut de-odată un runghiu prin inimă: mă gândii la zvonul cu luatul clopotelor.

— Doar nu vor vrea păgânii să ni le ridice? zic eu înspăimântat de-odată.

Clopotarul se trezi ca din vis, se uită la mine cu niște ochi albi și mari, își făcu căuce și zise:

— Asta e primejdia! Să ști că asta voia s'o spună semnul! Cum de nu mi-a venit mie mai îngrabă în minte? Mă gândeam cine știe la ce primejdii, și iată nelegiuirea cea mare e aproape!

Și, ca și când ar fi vorbit prea mult, amuși de-odată, se împetri și n'am mai putut scoate o vorbă din el. Dup-o vreme se ridică, și porni pe uliță la deal. Mă uitam cu nămiră după el: Vedeam cum se târa, adânc încovoiat, un bătrân neputincios și mă întrebam: Nu-i o nălucire? El să fie clopotarul Vavilon?

Și bine a făcut că s'a dus! N'a trecut un ceas, și au sosit soldați străini în sat, vr'o doisprezece, cu două care mari militărești, cu scări, cu frânghii, cu unelte. În grabă satul întreg a fost în picioare. Nu mai trebuiau să ne spună de ce-au venit. În carele cele mari stăteau grămadă clopotele luate dela bisericile din satele vecine. Nu știu cum să-ți spun, domnișorul Vasilică! Părea că nu mai sunt lucruri sfioșite! Cum stăteau clae pe grămadă, păreau nește idoli prăbușiți, ce au înghețat într'o încolăcire amenințătoare.

Nu ne puteam înțelege cu nime. Niciun soldat nu știa românește. Pe semne s'a temut și stăpânirea să trimită soldați români la așa nelegiuire. Ei făceau semne și arătau spre turn. Părintele nu eși din casă. Doi soldați aduseră cheile dela biserică. Trimiseră și după clopotarul. Satul întreg se adunase în jurul bisericii, numai Vavilon nu se arătă. Era o liniște, o mușenie, domnișorul Vasilică, de se auziau pașii grei din turn ai păgânilor, până departe pe uliță.

Nu știu cât vom fi stat împetriți, cu capetele în pământ, — numai coplii priveau înlemnii la ferestrele turnului, — când ne trezi o cădere

grea, înădușită. Căzuse pe jelină, în otavă, clopotul cel mare, intrând cu o muche în pământ. Altă cădere înădușită, ca o rostogolire în iad, și căzu și clopotul cel mijlociu.

Ne-am uitat înfiorați la ele: erau pângărite, nu mai aveau limbă. Păgânii le-o smulseră acolo sus în turn. Pe semne se temeau și ei să nu le audă glasul.

Se coborâră soldații și se apucară să le ridice pe târgi, să le ducă la căruțe. Abia acum începură bocetele femeilor și blestemele bărbăților. Ele n'au mai conțenit, deplin, domnișorul Vasilică, până în ziua de azi. Când auzim în turn numai clopotul cel mic, ni se strânge inima.

O lună de zile nime nu l'a mai putut apropia pe clopotar de biserică. Nici nu mai coborise în sat, din căsuța lui dela poala muntelui de când dase peste Dumbrăveni nelegiuirea cea mare. Iar mai pe urmă, când s'a lăsat biruit de rugămintele părintelui, și când s'a suit iarăși în turn, s'a încurcat în bătaia toacei și în trasul clopotului celui mic, de părea c'a ajuns în clopotnița un copil.

Și nu numai dumbrăvenii au rămas fără clopote, domnișorul Vasilică, ci toate satele din jur. Dumneata îl ști pe părintele Costan din Broșteni, și-ți mai aduci aminte cum ducea dumnealui pe ori ce străin întra în sat la clopotnița să-i arete mândreța de clopot dărui de un român avut, clopotul dela ușa raiului, cum îi spunea Sfinția Sa.

De durere mare, de inimă rea că i-au dus mândria satului și a bisericii, s'a dat beuturii. Bea și plângea! Ce chinurile iadului pe biata preoteasă până l'a putut scăpa de pacostea asta!

Și așa bisericile noastre au rămas văduvite până azi de mândria lor de-odinioară... Pe alocuri s'a mai găsit vr'un creștin cu trageri de inimă, și a cumpărat câte-un clopot. Dar, între ele și cele vechi, cer și pământ! Nu mai e cântecul, nu mai e vaierul omenesc al celor de demult. Vezi că alți meșteri le lucrau odată, oameni ce-și puneau sufletul în arama ce se topea și lua formă. Azi orice lucru se face pentru negoț, pentru bani.

Iar clopotarul nostru are mare noroc: a surzit ca pământul. Tot ce face acum sus în turn, face cu meșteșugul mâinii. Ce i-ar mai ajuta urechea decât să-l coboare c'un ceas mai de vreme în pământ?

CÂNTEC

CORIOLAN IANCU ȘICLOVAN

*Am venit în zorii zilei
Ca să-ți cânt un madrigal,
Nu cu zâmbetul copilei
Și cu ochii-i de opal.*

*Ci-am venit să-ți cânt iubită
O poveste fără nume,
Nu de mine ticlăuită,
Auzită dela lume.*

*Și tu n'ai eșit afară
Și-mi veni să plâng pe stradă...
Să m'aștepți aici pe seară,
C'am să-ți cânt o serenadă*

REINVIERE

G. PONETTI

*Dragi plicuri roze parfumate
Ce calmul dragostii-mi păstrați,
Vă răsfoiesc din nou acum
Dulci amintiri să-mi desgropați.*

*Doar voi îmi mai treziți în suflet
Ca'n pagini vechi de fericiri,
Fiorii vremilor trecute
Și clipele primei iubiri ...!*

Băicoi

TOAMNĂ

STELIAN DELACĂMPINA

*În stol tăcute rândunele
Se pierd în zarea ca de nea,
Se duc ușor luând cu ele
Din sufletu-mi un dor, ceva ...*

*Ceva ce'n fiecare frunză
Ce se desprinde depe ram
Găsește un suspin s'ascunză
Amarului pe care l'am.*

*E vara pe sfârșit, se stinge
Ca o iluzie ce moare ...
...Și eu sunt trist și-mi vine-a plânge
Sfârșitul verilor mă doare!*

SĂMBĂTA MORȚILOR

Prietenului meu

I. Ol. Ștefanovici-Swensk

*În cernitele maramă
Ghemuite stau în șir
Și bocesc, sârmane mame,
Pe cei strănși în cimitir*

*Pretutindeni căpătâie
De lumini ard trist și lin;
Pleacă fumul de tămâie
Către cerul 'nalt, senin*

*Și cum mi de stele'n zare
În tăcere se aprind,
Parcă aud din depărtare
Alte bocete venind ...*

D. SCURTU

Carnetul lui Radu Roman

— Urmare —

XXXII.

Printre zăbrelele de mesteacăn fața lui Ibrahim așărî rotundă ca un pepene copt. Gesturile vii îmi vedeau că are să mi spun ceva. Ii eșii în cale și micul moslim îmi comunică în acel amestec bizar de limbi căruia îi zice levantină, că „Le Russe” l'a oprit în drum între Therapia și Galata, l'a cinstit cu cinci piastrii întrebându-l cine locuiește în casă, cine sunt eu și că de când locuim aici în casușă. Mulțumii lui Ibrahim pentru prețioasele lui destăinuirii și-l concediai repede! Simțiam o surescitare a nervilor și aveam nevoie de liniște. După plecarea lui Ibrahim însă o întrebare mă neliniștea. Pe unde putuse „El” se ese în calea băiatului? Întrebarea necesita un răspuns. Trebuia să dau de urma lui, altcum nu mă puteam liniști. Eșii în drum și lui direcția în care plecase „El” în seara aceea. Drumul ducea neted spre Resărit printre vilele și grădinele curate. La vre-o două sute de pași dela noi, în partea stângă, între două intravilane, descoperii o potecă care se perdea acoperită de două tufe de trandafiri, între cele două grădini. Luai poteca și mă trezii la o distanță oarecare în fața unui drum carele mergea paralel cu șoseaua. Enigma era deslegată. Mă liniștii. Făcui calea îndărăt și intrai în casă. Storurile dela apartamentul Lydiei erau lăsate, semn că nu-i trecuse încă migrăna. Maria dispăruse din curte. Acum, îmi gândeam, reportează dânsa Lydiei ceea ce apucase dela mine. Împrejurarea aceasta o găsiam firească și nu mă supără. Din potrivă găsi acest fel de comunicație între Lydia și mine ca cel mai bun. Lydia nu voia să-și desfacă sufletul, eu nu aveam de ce să o silesc la aceasta. Cum însă pericolul ce o amenința pe dânsa să resfrângea și asupra mea era natural să-i dau să înțeleagă că încep să fiu atras și eu în vârtejul acestei taine care de fapt nu era a mea. Apariția „Lui” pe scenă simteam clar că nu mă altera. M'ași minți însă dacă afirm că nu mă preocupă. Din potrivă. Toată clipa ce o am liberă este ocupată de această taină. Și că e o taină mare, o simțesc. Și simțirea mea, intuitivă în crâncenile frământări sufletești

MIHAIL GAȘPAR

nu m'a înșelat nici odată. Fără se vreau îmi apărî pentru o clipă nuniul, ideea, de a mă da la o parte din calea furtunei. Dar avui o repulsiune atât de puternică a eului încât ideea resărită așa ca un reflex nenorocit, dispărî pentru totdeauna. Nu, nu. Am să stau neclintit lângă femea aceasta, care mi-a dat totul, mai mult, imens mai mult decât mă puteam aștepta la vârsta mea. Acum noi numai împreună ne mai putem mântui, ori peri. Ce nebun sunt? Habar n'am de ceea-ce este de fapt și fantazia mea mă și poartă prin toate peripeziile unei tragedii. Ochiul mei se opresc fără voe la fereastra ei. Gândurile mă fură lângă dânsa, o văd, o simțesc femea aceasta cu sufletul închis și mă simțesc atras spre dânsa ca înspre un magnet. Vină orice, eu sunt gata. Sunt hotărât să-i dau tot, după cum dânsa mi-a dat totul. N'ar fi decât să-mi achit o datorie în mod cinstit. Și mă voi achita. O mână pală deschise o fereastră înspre mare. Când întorsei capul într'acolo, Lydia în desăvârșita ei frumusețe îmi zâmbia blând. Cu o ochire cuprinsei toată splendoarea acestei ființe enigmatice și în clipa aceea credința mea primi pecetea. Dacă femea aceasta mi-ar cere să ucid, a-și ucide. Și într'un elan tineresc luai cu asalt scările cerdacului spre a pătrunde la dânsa. Și când trupul ei molatic se culcă în brațele mele, mă simții o fiară din șesurile Nubiei, gata a sfâșia o lume. Nu știu cât am stat îmbrățișați. Boarea mării ne cuprinse într'o adiere dulce mutându-ne din această lume. Ne desfăcurăm cu vădită părere de rău, când figura Mariei apărî în ușă chemându-ne la masă.

Lydia era acum iarăși ca înainte. Veselă, galăgioasă și expansivă ca un mic ștregar. Gurița îi mergea ca melița și copilăreștile ei pățanii din lungile călătorii în străinătate, coborâra un aer de o rustică seninătate asupra noastră. Într'un moment de reculegere mă întrebai mirat: unde dispărură nedumeririle de mai adineaoră? Avea femeia aceasta atâta putere asupra mea deja încât să-mi schimbe din una în alta dispoziția sufletului?

După masă, când învăluiți în albastrul fumului de țigare să co-

bori acea liniște caracteristică a căsnicilor peste mica noastră cameră lui o hotărâre eroică. Maria pune ordine în farfurii. Lydia resturnată în scaunul ei de repaos urmăria cu interes jocul unui țigaruș rătăcit în odae, în jurul becului electric.

Tuși așa, fără a avea nevoie și întrebarea căzu pe neașteptate.

— Lydia, de ce nu-mi spui ceva din viața ta?

Maria scâpă o farfurie și remase pe loc ca încremenită. Lydia întoarse capul ei blond spre mine și din cuprinsul obrazilor ei frumoși cei doi ochi mari, suri, mă priviră cu groază. O tăcere de cavou căzu peste noi. Era ca și când o mână nevăzută ar fi oprit în clipa aceea viața în noi, ear eu, îmi veniam ca un hoț ordinar pătruns într'o casă streină. Impresia provocată de întrebarea mea mă spăimântă și pe mine. Spaima aceasta trebuie să se fi vădit în privirea mea căci Lydia, spre marea mea mirare se schimbă. Era dintr'odată în ochii ei atâta compătimire și o notă de durere a't de pregnantă încât, așteptam să apară lacrimile în colțul genelor mătasoase.

Lacrimile n'au sosit. Dar Lydia să sculă, veni încet lângă mine, îmi luă în brațe gâtul și lipindu-și fața de obrazii mei îmi zise molcom:

— Tii mult Radule să cunoști viața mea?

— Da.

— Și dacă te-ai înșela în așteptări?

— Și atunci!

— Și când ai auzi o poveste îngrozitoare?

Maria tuși semnificativ. Nimeni nu i dădu atenție.

— Și atunci, răspunsei apăsător.

— Chiar și dacă povestea vieții mele ar fi încărcată cu rușine?

— Și atunci! Te iubesc Lydia, poți să-mi spui ce vrei. Nu mă schimbă acest sentiment nimic.

— Absolut nimic?

— Nu.

— Nici dacă m'ași dovedi mai rea decât ultima femeie de stradă?

— Nici.

— E dragostea ta atât de mare?

— Nemărginită.

— Vei asculta liniștit tot ce vei fi nevoit să auzi?

— Nici ochiul nu-mi v'a clipi.

— Radule! Idolul meu, fericirea mea, lumina vieții mele, — renunță!

O ploae de desmierdări se revărsa asupra mea. Simțiam în uraganul acesta de porniri toată căldura sufletului ei, toată dragostea, teama ei... Simțiam cum îmi slăbește voința. O dorință ferbinte, îmbătătoare, de a pune stăpânire în ciupele acestea pe trupul și sufletul femeii acesteia începuse să mă ispitească. Simțiam cum mi-se inferbintează tâmpile, trupul i-l simțiam îndoindu-se sub furtunoasa mea îmbrățișare... dar în mijlocul acestei beții a simțurilor, resări dintr'odată, pe neașteptate, ca căzută dintr'o altă lume figura „Lui” cu spatele late, cu fața aspră, cu ochii izvorând două lumini de ură de sub cozorocul șăpcii. Și mă trezii. Azi nu e vreme pentru dragoste. Eu sunt azi un hoț ordinar, un pângăritor de morminte. Vreau să scotoțesc taina ascunsă în și-pul sufletului femeii pe care o iubesc. Ce-mi pasă mie dacă e cinstit ceea ce fac? Vreau și ajunge. Simțesc că Lydia este acum în puterea mea. Nu-i permis să scap ocaziunea.

— Nu pot renunța.

Femeea lunecă ca un balot de bumbac pe dușumea și-mi cuprinse genunchii.

— Mi-e teamă Radule, mi-e teamă!

— De ce?

— Sunt vieți cari n'au fost trăite frumos, sunt tragedii, Radule, pe cari sufletul tău nici nu le poate bănuși măcar.

— Tot una, Lydia. Vreau să știu ce-a fost, ca să pot calcula ce ne poate aștepta.

— Dar mie mi e teamă.

— De ce ți-e teamă?

— Să nu te perd!

Ochii ei căutară pe ai mei. Părul ei blond, comoara aceasta de aur, căzu pe umeri încunjurându-i fața cu o gloriolă de mucenic. Sufletul i-l simțiam revoltat, îmi veni o scârbă pentru mine însumi, pentru purtarea mea, pentru durerea ei. Dar, cele două fășii de ură cari le-am întâlnit pe podul dela Karakioi, îmi pomeniau de alte lucruri. Siguranța mea și a aceleia pe care o iubesc, și care zace grămădită ca o dona Marie din Magdala la picioarele mele nu-mi îngăduie nici pic de milă.

Începusem să mângâi ca'n atâtea ceasuri de fericire comoara părului ei blond.

— Lydia, ascultă! Ascultă mărturisirea unui om carele nu-i ca

ori și care altul. Te iubesc. Te-o ca atinsă de un jăratec. iubi și atunci când ași ști că ai Magdalena era învinsă, se umi- fost ultima între femei. Ajunge? lise în recunoștința ei, sărutându- Drept răspuns, îmi simții mâna mi mâna. (Va urma)

SUB TRANDAFIRII 'NSĂNGERAȚI....

DEM. GĂLMAN

Tăceți! Cu degetul pe buze, un Dumnezeu șoptește zării
Să-și despletească innoptarea pe fruntea unui soare stins,
Să-și poarte degetele-i fine pe coloritul depărtării,
Să prindă florile de vise și 'nmiresmările uitării
Și să 'acunune infinitul de purpură și-albastru nins...

In parcul legănat de cântec, se 'ngână floare după floare,
Iar doina zărilor albastre se desfășoară 'n cetișor
Și se resfrânge peste Fire, — prinos de pace și uitare, —
Infiripând din vraja nopții, cununile nemuritoare
Topite 'n aurul din stele, sorbit de-o gură de isvor.

Și cântă cerul, cântă lacul, cântă-aleele deșarte,
Imnul fermecat al nopții, al celei mai frumoase nopți,
Când petalele desprinse, au pornit în dans departe
Să se-azeze pe nisipul din aleele deșarte,
Ca 'ntr'o carte dărulată în beția unei nopți...

Trandafirii, — flori de sânge, — risipind înmiresmarea
Printre razele de lună în boschetul solitar,
Chiamă vântul să-t mângâie, să acopere cărarea
Cu petalele de sânge, să se 'mbrace toată zarea,
Să se bucure o clipă, și 'mpărat și proletar.

Iată-acum e clipă 'n care, rătăcit în scocul morii,
Ștop de aur, fir de apă, legănat și prins de vis,
Doarme somnul lui de vrajă până mâini când tainic zorii,
Printre razele de soare-l vor sorbi din scocul morii
Și 'l vor duce lin, departe... să se piardă în abis...

In parcul legănat de cântec și 'mbrăcat în umbre clare,
Eu 'mi port comoara mea de vise și dorul meu însăngerat...
De-asupra mea își frânge vraja și bogăția ei, — o zare,
Și mi se 'nchină toată Firea ce a pornit să se 'nfiore,
Ca 'n fața unui zeu puternic, dorit de mult și așteptat...

Pe fruntea mea se cerne taina și toate cântecele humei
Și prins de dorul de lumină, plângând, din zarea unui vers,
Am purificat în lacrimi, durerea uriașă-a lumii
Și-am îmbrăcat-o 'n haină albă, ca albul sclipilor al spumei,
Înlănțuind în cerc de aur, dorința unui Univers...

Și visătorii 'n cete palizi, porniți pe drumul năzuinței,
Se vor opri o clipă 'n cale în fața templului deschis,
Și impletind pe frunzi de ceară, inseninarea suferinței,
Vor strânge aurul din stele în noaptea-aceasta-a biruinței
Și vor porni în cete palizi spre țara vecinicului vis...

In noaptea-aceasta de visare, tu n'ai ce cânta, femeie,
Căci vraja ta ne'nlănțuiește în spasmul lutului, o zi,
Și neînțelegând fiorul din calea zărilor, lactee,
Și toată marea nopții, cu simțul tău vulgar, femeie,
Mă vei înlănțui cu brațul și-o sărutare-mi vei cerși.

Ș'apoi, va fi o noapte neagră, țesută 'n ore de păcate...
Dar iată: florile se pleacă și luna se ascunde 'n zare...
Din nesfârșituri violete se 'nchiagă zorii 'n infinit
Și visătorii 'n cete palizi, cântând pe strunele bizare,
Se duc, ducând cu ei fiorul din clipele nemuritoare
Spre țara viselor de aur, — cu noapte-fără de sfârșit...

Un bobârnac împrumutătorilor de cărți. Sunt oameni, cari deși au o situație materială bună, totuși preferă, să împrumute cărți dela alții, pe cari de obicei nu le mai înapoiază. Unei astfel de împrumutătoare i s'a întâmplat o istorioară nu tocmai plăcută din partea autorului unei piese de teatru, căruia i-a cerut opera sa pentru a o juca în familie.

Autorul, *Wilhelm Jordan*, indignat, că Doamna X, soția unui bogat consilier comercial nu se îndură să arunce câteva mărci pentru opera sa, ci îi place să-și satisfacă gusturile de pomană, i-a scris următoarea scrisoare nu tocmai delicată:

„Sunt oameni, începe autorul indignat”, cari asistă cu predilecție la curse, sau la urcarea unui balon din dosul împrumutătorilor. Alții se așează în locul întâi. Unora le șade bine numai în al doilea sau al treilea.

Așa sunt și clase nobile cari se împrumută reciproc cu cărți sau le cer din bibliotecă anume pentru acest scop. Inchipuie-ți însă D-ta, că bărbatul D-tale, d-nul Consilier Comercial, cu lanțul gros de aur încins pe erva albă de pichet, ce-i înconjoară voluminosul său abdomen, ar privi la curse cocoțat într'un pom, printre nește strengări de pe stradă, cărora le șade destul de bine acolo. Dumneata și sute de rangul Dumneatale nu vă jenați să vă postați într-o situație analogă, față de proprietatea cea mai puțin păzită a autorului, pentru că nicio dată n'ați judecat, în ce constă această proprietate.

O femeie ca dumneata, cu o locuință luxos aranjată din 12 odăi și saloane, cu echipagii de șase cai și zeci de servitori, nu te jenezi să împrumuți cărți dela autori sau din bibliotecă. Un astfel de lucru ar fi

considerat în Anglia ca foarte puțin cinstit!

Autorul încheie aci. Suntem siguri, că după o astfel de lecție Doamna X va înceta să mai ceară cărți cu împrumut.

Primele divorțuri. În istoria dreptului scriitori, ca *Aulus Gellius* ne arată, că primul divorț la Romani a fost la anul 520 ab urbe condita. — Divorțul era un oarecare *Spurius Carvilius Ruga*, care și-a alungat nevasta din cauză, că era sterilă. Fapta lui *Ruga* a fost mult desaprobată de contemporani.

Un egiptolog dela universitatea din Pennsylvania ne vorbește de un alt caz de divorț Savantul american a descoperit decurând pe nește papirus actul de divorț iscălit de un notar și patru martori al unui egiptean cu numele *Amenhotep*. Acesta comunică prin acest act femeii sale *Tahapy*, că consideră căsătoria între ei ca terminată.

Conținutul descifrat al documentului este următorul:

„În anul lui *Tybis*, sub domnia Faraonului *Ptolemaeus*, *Amenhotep* din fiul lui *Pathot* și al soției sale *Tanethy* lui *Tahapy*, fiica lui *Pekour*, a declarat soției sale *Tausir*:

„Te-am părăsit ca soție, a mea. Am renunțat la drepturile mele de bărbat asupra ta ca soție. Ți-am spus: Caută-ți un alt bărbat. Nu am să mă opun în fața ta, când vrei, să intri în vre-o casă. De azi înainte nu mai am la tine nicio pretenție. Părăsește-mă imediat și fără ezitare.”

Se vede, că amicul de pe malul Nilului nu prea ținea la cernita lui jumătate. Sau poate că dumnezei consoarta îi făcea să inghita în fiecare zi câte un pui de crocodil, ceea ce nu prea este o plăcere nici pentru un fiu al stepelor.

Psihologia animalelor. Doctorul *Lepinay* din Paris, care a studiat mai întâi medicina și pe urmă s'a specializat în zoologie și în știința veterinară s'a ocupat într-o conferință recentă cu psihologia animalelor, care în multe privințe este mai interesantă decât aceea a oamenilor.

Pisicile de pildă ne par nouă oamenilor ca nește animale misterioase. Intradevăr ele prezintă ceva neînțeles, curios, chiar în apucăturile lor instinctive. Diferă mult de alte animale; în schimb se aseamănă însă cu femeile în multe privințe.

Lipsa de sinceritate la pisici are un caracter cu totul femeesc. De asemenea li-se pot atribui îndeletniciri cu fond anarhist. Sunt anarhiștii genului animal.

În general animalele sunt cu mult mai prevăzătoare ca oamenii, și fac mai puține greșeli, ca noi, cu toate acestea nu ne pot fi supărătoare, cum susține doctorul *Marchall* în cartea sa.

Se pot însă găsi metode, în urma unor studii serioase, cu ajutorul cărora animalele să poată fi întrebuințate ca colaboratoare în diferitele ramuri de îndeletnicire ale omului. Animalele dresate, s'a constatat, că pot fi foarte utile. Prin dresaj li-se dezvoltă anumite apucături instinctive, cari se pot aplica în practică.

În războiul mondial s'a văzut folosul ce-l mare ce-l aduceau câinii atât ca auxiliari în serviciul ambulanțelor, cât și ca păzitori de prizonieri. — În aceasta din urmă însărcinare făceau o ordine mai bună decât plutonierii.

Cât pământ îi trebuie unui om. *Tolstoi* filozoful, tatăl țărănimii care după cum se știe trăia la țară îmbrăcat în haine țărănești și lucră de multorei munca grea a țărănilor, a povestit o istorioară plină de învățături pentru omenirea lacomă după avere.

Marele scriitor spune, că un proprietar de latifundii voind să răsplătească pe un țaran harnic de pe moșia lui, i-a spus, că-i dăruiește atâta pământ, cât va pu ea ochii ei pe jos dela răsărit până la asfințitul soarelui. A doua zi, când soarele s'a ivit la răsărit țaranul a pornit dela o fântână și a luat-o peste vâi și dealuri alergând din răsuperti, prin vâi, păduri și dealuri pentru a cuprinde cât mai mult teren. Spre seară țaranul nostru voia să mai închidă un deal în viitoarea lui moșie. S'a urcat deci fără răsuflăt pe o parte a lui, pentru a coborî pe alta, și l'a închis și pe asta. Dar soarele s'apropia de asfințit și el mai avea o bună cale de făcut până la fântână, căreia-i zăria numai cumpăna.

Pentru a nu scăpa prețiosul dar și-a adunat ultimele puteri și a luat-o la fugă cât putea. Comisia îl aștepta la fântână pentru a-i înmâna actul de proprietate pe terenul înconjurat. Dar țaranul lacom nu și-a putut încheia cercul, căci la câteva sute de pași de fântână

... să răsufle și pus a fost
ingropat pe locul unde și-a
a sufletul.

"Iată cât pământ ne trebuie",
spuneau sătenii, privind la groapa
și aruncând câte o mână de țărână
asupra coșciugului.

Un nou detectiv. Cel mai sigur
nu crev pare a fi cea mai nouă
inventie: telefonul fără fir. Instalezi
un *dietafon* în camera, pe care do-
rești a o supraveghea și detectivul
cel mai sigur stă la pândă.

Așa a făcut Walter C. Pearson,
un bogătaș american, care își
bănuia soția. A instalat un radio-
telefon clandestin în camera so-
ției și a plecat după afaceri.

La cătăva vreme s'a pomenit cu
receptorul din buzunar, că sună.
Când l'a pus la ureche, să-l lo-
vească dambla. Soția sa acasă
se desmierda cu un necunoscut.
A luat în grabă un automobil și s'a
dus acasă. Aci a descoperit îndată
o scenă compromițătoare pentru
căsnicia lui. Necunoscutul a fost...
pofit afară, iar soția adulteră la
tribunal, unde divorțul a fost pro-
nunțat aproape tot pe cale electrică.

O româncă premiată de Aca-
demia franceză. Gazetele ne-aduc
știirea, că o româncă a fost premiată
de academia franceză. E dsoara Pe-
trescu, care a scris un volum de
versuri în franțuzește. Volumul
poartă titlul „Lambeaux d'âme” și
e iscălit cu pseudonimul Valentine
de Wolmar. Sunt fășii din suflet,
caț gem și plâng. Sunt versuri de
iubire, acordurile dulci ale eternului
cântec. Versuri minunate, cari, dacă
ar fi fost scrise în românește, ar fi
creștă autoarei un loc de frunte în
ogorol literaturii românești.

Dar, n'au fost scrise românește,
pentru-că n'au fost simțite românește.
Au fost simțite în limba lui Vol-
taire.

Drept-aceea, noi nu iubim. Pre-
miul academiei franceze n'a fost
acordat unei scriitoare române. A
fost acordat dsoarei *Valentine de*
Wolmar. Dsoara Petrescu „a fost
odată”. Acum nu mai există în
pieptul aceleia, care „a fost odată”.
Dsoara Petrescu, acum bate o inimă
franțuzească.

Căsătoria la paseri. Cele mai
multe paseri se căsătoresc, ca și
oamenii. Corbii, ciiorile, vrăbiile, și
alfe multe paseri sunt toată viața

lor monogame. La paserile călătoare
se întâmplă, că: bărbătușii călăto-
resc în stoluri deosebite de cele
ale femeieștelor, dar la locul de
întâlnire fiecare bărbătuș își regă-
sește femeieșca lui.

Căsătoria paserilor se întâmplă
prin alegere. Când mai mulți „pă-
săroi” cer mâna (ori să zicem mai
corect, *ciocul*) unei paseri, învinge
cel mai tare.

La paseri soț a e cu totul supusă
soțului. Ceartă între sofi se întâm-
pla numai la ciocărlii. Nu se în-
tâmplă nici-odată, ca o pasere să
fie necredincioasă soțului ei. Dar
„bărbătușii” sunt ștregari și la
paseri. Rar, rar de tot când găsec
vre-o pasere văduvă cu pene mai
frumoase decât soția lor, limatează
și ei pe oameni. Atunci urmează
și d'vorțul, care însă nu se face în
fața vre-unui tribunal. Femeieșca,
vătămata în ambiția ei de pasere
credincioasă, părăsește de bună
voie pe bărbătușul netrebnic.

Cheltuielile războiului. Dintre
popoarele, cari au luat parte la răz-
boiul mondial, cele mai mari chel-
tueli le-a avut Franța, care a chel-
tuit cu totul 210 miliarde franci.
Germania a cheltuit numai 170 mi-
liarde din bani ei. Au fost mai mari
și cheltuielile Germaniei, dar mare
parte le-a plătit din jafurile ce le-a
făcut.

Chiar și numai citind aceste cifre,
te întrebi: n'ar fi fost oare mai
bine, dacă acești bani s'ar fi între-
buințat pentru progresul civilizației,
nu pentru distrugerea ei?

Cum a murit Wilson? Cele
din urmă cuvinte alui Wilson, în-
ainte de moarte au fost: „*Eu sunt*
un om zădărit, Die Doctor, aștept
moartea cu inimă liniștită.” Wilson
și-a pierdut conștiința cu treispre-
zece ore înainte de moarte. Văduva
lui, spunea ziariștilor, cari au fost
de față la patul marelui bolnav:
E bine, că scapă de dureri. Pentru
*mine e o mângălere să-l văd tre-
când în liniște din lumea aceasta.*”

Un oraș, în care nimeni nu vrea
să se însoare. Ofițerul stării civile
din Chumleigh, un orașel în De-
vonshire cu 15 mii de locuitori,
face constatarea, destul de dure-
roasă pentru el, că de 12 luni în-
coace nu s'a încheiat nici o căsă-
torie pe teritorol orașului. Drept-
aceea adresează un apel public,
trebuie să mărturisim, foarte sen-

timental, — către toți însurații
orașelor vecine. În acest apel arată,
că *Cumleigh* e un adevărat para-
dis, așezat pe o colină la înălțime
de 700 urme de-asupra nivelului
mării, cu aer curat și sănătos. Are
telefon, lumină electrică, spital, bib-
liotecă și un club literar — științific.
Și — ca o dovadă, cum că e un
paradis în adevăratul înțeles al cuvân-
tului, mai sunt în acest oraș o mul-
țime de îngeri blonzi, cu ochi vineți..

Friptura de pisică, motiv de
divorț. O doamnă din Essen a
înaintat proces împotriva bărbatului
ei, cerând să fie judecat ca să o
întrețină pe ea, și pe cei 12 copii
ai lor.

Căsătoria lor a fost fericită până
în ziua, când dumnealui n'a mai
putut să-i dea bani de carne pentru
friptură.

Înt'r'o seară, întâmplător s'a întors
la cămin cu o oră înainte de vre-
mea cinei și a găsit pe scumpa lui
jumătate jupind o pisică. Luându-o
la întrebări ea i-a făcut mărturisirea,
că pentru a nutri cele 12 guri a
organizat în fiecare seară adevărate
vânători pe pisici prin vecini, din
care a făcut gulașuri, filete și cotlete
gustoase. Bărbatul auzind acestea, a
părăsit casa la moment și femeia
nu l'a mai văzut vre-o lună de zile.
Desperată, l'a căutat prin tot orașul
și a dat însăfârșit de urma lui într'un
restaurant vegetarian.

Judecătorul încurcat, n'a putut
afia alt expedient decât o amânare
a procesului. Acum bărbatul, a in-
tentat proces de divorț soției sale.

Scrisori dela Redacție

Nic. Mohan. Intreagă suta trimisă este
pentru anul 1924.

Ștefan Pantea, T. M. din suma trimisă
s'a contat pe anul acesta 90 de lei.

Casina Română. Turda. Am primit cei
60 Lei, pe cari i-am trecut în restanța
anului trecut.

Gh. Ioan, preot. Din cei 200 lei trimiși
130 s'au trecut pe anul acesta. Numă-
rul de probă a mers.

Iosif Niștor, notar. Abonamentul este
180 lei în anul acesta. Faceți vă rugăm
deci, socoteala.

Petru Droc, Voineasa. Cu ce ați trimis,
acum, s'a achitat restanța pe 1923. Pe
1924 este totul restant.

Ieromonahul I. Ivanciuc. Primit cei 180
de lei.

Iulian de Cracalia. Cu cei 60 lei s'a a-
chitat restanța anului trecut.

D. Jarca Grădite. Din cei 150 de lei trimiși 60 lei au mers pe anul 1923 iar 90 pe anul acesta.

Casina funcț. Sonea. Din suma trimisă 60 lei s'au contat pe 1923. Pe anul acesta s'a ajuns până la 1 Aprilie 1924.

I. Onescu. Am primit cei 180 lei

N. Hancheș. Pe anul 1923 nu aveți rest.

Dr. O. Popescu. Din cei 100 lei trimiși acum, pe anul 1924 s'au trecut numai 30 lei, iar 70 au mers în restanța anului 1923.

Reastlivă Dr. Sărcea. Am primit 180 lei.

Gratiăna Ivan. Pe 1923 am trecut 60 lei, iar pe acesta 40 lei.

Radu Draia. Pe anul 1923 mai aveți 60 lei de plată.

Aurelia Borza. Primit 180 lei.

C. Cristolovăan. Am primit 30 lei

Simion Muntean. 80 de lei sunt accont pe anul 1924.

Virginia N. Mureșan. Am primit cei 200 lei.

Casinoul Hunedoara. Am primit cei 70 lei.

Galiș Dimitrie. Pe 1923 nu mai aveți restanță de loc

Soc. de lect. Doina. Pe anul 1923 aveți 10 lei restanță. Numerile cerute le-am trimis

Alexandrina Mosora. Am primit cei 180 lei. Restanță nu aveți.

Vasile Mihali. Din cei 100 lei 30 am trecut în restanța anului trecut, iar restul de 70 lei în contul anului curent.

P. Hosu Longin. Numeri singuratici din 1922 nu mai avem. Numerii din 1923 pe cari i-ați cerut, vi i-am trimis.

Subprefectura jud. Mureș-Turda. Confirmăm primirea sumei de lei 120.

Șaboni Atanasie, Cristur. Pe anul curent mai datorăm lei 150.

I. I. Ciurcu, Brașov. Confirmăm primirea sumei de lei 180.

Ioan Tr. Filip, Lugoșul de jos. Am primit suma de 180 lei.

C. I. S. Darie. „Lied”-ul va apărea sub titlul „Cântec”.

C. D. Delavarona. Lucrări lungi cu „urmări” nu publicăm.

E. G. în Gh. Ceece ni-ați trimis sunt încercări destul de isbutite, dar departe încă de a putea fi publicate.

I. D. T. Acelaș răspuns ca și pentru E. G. în Gh.

O. Ș. Poezia, pe care o scrieți dv. nu este pentru revista noastră. Încercați la alte reviste.

S. R. în R. Versurile dv. au foarte puțină poezie în ele și de-accea nu se pot publica.

M. I. Poezia dv. „Iubirea pierdută” deși e foarte jalnică, ea totuși nu se poate publica într-o revistă literară.

I. Murgu. Ildia. Din cei 100 lei am trecut 60 în restanță așa că pe anul acesta au rămas numai 40, de lei plătiți.

Emilian Stoica, protopop

jud. Târnava-Mare

Cohalm

Redacția și administrația: Cluj: Piața Cuza Vodă 16.
Abonamentul: pe un an 180 lei; pe 1/2 100 lei, în streinătate 300 lei anua.

Nu s'a scumpit barbieritul, pentru-că prețul unui cuștaș-automat pentru ras

UNICUM

CELE MAI FINE!

Se găsesc:
LA CUTITARIA KUN, CLUJ,

și toate accessoriiile în aceste branșe.

face numai 7 lei. Garutura 50 până la 900 lei. Garuturi întregi: săpun, oglindă, penel, instrumente de ascuțit în execuția cea mai fină până la 2800 lei. Cei ce nu s'au convins încă despre bunățatea acestor cuștașe, dacă își dau adresa, primesc unui gratuit, pentru probă. Scrieți la adresa:

Fiul lui Matia Kun, Cluj la Călea Victoriei No. 2.

PUBLICAȚII NOI

Dr. Onisifor Ghiu: Catholicismul ungu-
resc în Transilvania și politica religioasă
a statului român. Ardealul, Cluj, 80 lei.

Dr. Onisifor Ghiu: Călătorind prin Ba-
sarabia. Tipografia eparhială, Chișinău.

Const. Loghin: Scrierile literare ale lui
Ion Grămadă, cu un studiu asupra vieții

și operii lui „Glasul Bucovinei” Cer-
năuți, 60 lei.

Cultura, anul I. no. 1. O nouă revistă
cu articole publicate în limba română,
franceză, germană și maghiară, sub di-
recția dlui Pușcariu. Administrația „Ar-
dealul”, Cluj.

Dacă doriți zaha-
ricale fine, cereți

Lloyd 2245
7-24

„M-E-L-I-S-S-A”

CLUJ

Tel. 6-48 și 6-65